

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
 Наталія БОРБИЧ
«14» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
**БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ
ПРАЦІ**

освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

освітній ступінь бакалавр

галузь знань 01 Освіта / педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

Робоча програма освітнього компонента «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та основи охорони праці» для студентів ОС бакалавр спеціальності 014Середня освіта (Музичне мистецтво).24 серпня 2022 року. – 13 с.

РОЗРОБНИК: Курчаба Олександр Євгенійович, викладач кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій

ПОГОДЖЕНО

Гарант/керівник

освітньо-професійної програми *Музичне мистецтво*

(А. А. Зарицька)

«06» вересня 2022 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій

«06» вересня 2022 року, протокол № 1

В.о. завідувача кафедри

(Т. Ю. Бортнюк)

Схвалено вченою радою факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

«14» вересня 2022 року, протокол № 2

Голова

(Н. В. Іванова)

Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень / освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / педагогіка	Цикл загальної підготовки	
	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)		
Змістових модулів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки: 1-ий	
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр: 1-ий	
		Лекції 2 год.	Семінари 34 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Самостійна робота 49 год.	
		Консультації: 5 год.	
		Вид контролю: Залік	

2. Мета, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета освітнього компонента

Мета полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти у процесі навчання основ мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) середній школі.

2.2.2. Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-7. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

2.2.3. Фахові компетентності

СК-14. Здатність здійснювати психологічну підтримку учнів та створювати умови для ефективного функціонування інклюзивного освітнього середовища.

СК-15. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

2.3. Передумови для вивчення освітнього компонента

Передумови (пререквізити) для успішного опанування освітнього компонента «Безпека життєдіяльності, цивільний захист та основи охорони праці» є засвоєння таких дисциплін: Біологія, Анатомія, Фізика, Економіка (Громадянська освіта), Громадянські права (Громадянська освіта), Інформатика.

2.4. Результати навчання.

2.4.1. Програмні результати навчання за ОПП.

ПРН 17. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності з дотриманням принципів академічної доброчесності, авторського права та цифрової безпеки.

ПРН 24. Забезпечувати психологічну підтримку учнів, створювати безпечне, інклюзивне, доброзичливе освітнє середовище, забезпечувати виховання і навчання всіх учнів незалежно від їхнього соціокультурного контексту.

ПРН 25. Дотримуватися правил безпеки життєдіяльності; володіти прийомами збереження особистого фізичного та психічного здоров'я; забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів.

2.4.2. Результати навчання за освітнім компонентом.

- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників і учнів в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з цивільного захисту;
- знання методів та інструментарію моніторингу надзвичайних ситуацій, побудови

моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;
Застосування знань і розуміння:

- виробити навички ідентифікації небезпечних та шкідливих факторів і створення сприятливих умов життєдіяльності людей на певній території;
- прогнозувати можливу обстановку і приймати грамотні рішення в умовах надзвичайних ситуацій щодо захисту населення та персоналу об'єктів від можливих негативних наслідків;

забезпечити якісне засвоєння нового стереотипу поведінки людини з метою виживання в нових природних та антропогенних умовах.

3. Програма освітнього компонента

Змістовий модуль I

Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.

Забезпечення соціальної, природної та техногенної безпеки

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.

Наукові засади безпеки життєдіяльності;

Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності;

Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів;

Виробниче та побутове середовище.

Система забезпечення життєдіяльності в середовищі його існування.

Визначення поняття небезпечності.

Ризик, як фактор потенційної небезпеки.

Оцінка ступеню ризику.

Прогнозування та моделювання умов виникнення небезпечних ситуацій.

Управління ризиком.

Якісний аналіз небезпек.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ;

Прояв вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ;

Небезпечні гідрологічні процеси і явища;

Пожежі у природних екосистемах;

Біологічні небезпеки.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу;

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки;

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях;

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення;

Пожежі і вибухи.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання;

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Глобальні проблеми людства;
 Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження;
 Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини;
 Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки;
 Сучасні інформаційні технології та особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище;

Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику;

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику;

Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС;

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій;

Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС;

Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС об'єкту господарювання.

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС;

Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС;

Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт;

Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів.

Змістовий модуль II

Правові та організаційні питання охорони праці.

Тема 7. Правові та організаційні питання охорони праці.

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці(ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються

Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення.

Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.

Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.

Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці у колективному договорі.

Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та права комісії. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.

Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.

Стимулювання охорони праці.

Тема 8. Навчання з питань охорони праці.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів.

Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Тема 9. Основи виробничої санітарії та гігієни праці.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони.

Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція.

Тема 10. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук.

Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Нормування освітлення, розряди зорової роботи. Експлуатація систем виробничого освітлення. Джерела штучного освітлення, лампи і світильники. Загальний підхід до проектування систем освітлення.

Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій.

Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками. Нормування шумів. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.

Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку.

Тема 11. Електробезпека. Пожежна безпека.

Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.

Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		практ. (семінар*)	самостійна робота	консуль- тації	
Змістовий модуль I. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Забезпечення соціальної, природної та техногенної безпеки					
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна	9	1	2	5	1

оцінка небезпек.					
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	7	-	2	5	-
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	6	-	2	4	-
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	9	-	4	5	-
Тема 5. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	6	-	2	4	-
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	10	-	4	5	1
Здача змістового модуля I (теми 1- n)	2		2		
Разом за змістовим модулем I	42	1	18	28	2
Змістовий модуль II. Правові та організаційні питання охорони праці					
Тема 7. Правові та організаційні питання охорони праці.	7	1	2	4	-
Тема 8. Навчання з питань охорони праці.	8	-	4	4	-
Тема 9. Основи виробничої санітарії та гігієни праці.	9	-	4	4	1
Тема 10. Освітлення виробничих приміщень. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук.	7	-	2	4	1
Тема 11. Електробезпека. Пожежна безпека.	9	-	2	5	1
Здача змістового модуля II (теми n -nn)	2		2		
Разом за змістовим модулем II	48	1	16	21	3

Усього годин	90	2	34	49	5
--------------	----	---	----	----	---

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми / модуля	Назва теми	К-ть годин
1	1/І	Таксономія небезпек	2
2	2/І	Надзвичайні ситуації та захист від них: природного походження	2
3	3/І	Надзвичайні ситуації та захист від них: техногенного походження	2
4	4/І	Прогнозування наслідків аварії на хімічно небезпечному об'єкті .	2
5	4/І	Надзвичайні ситуації та захист від них: соціально-політичного походження	2
6	5/І	Методологічні підходи до визначення ризику	2
7	6/І	Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	2
8	6/І	Основні національні законодавчі та нормативні акти з цивільного захисту та міжнародне гуманітарне право	2
9		Модульна контрольна робота	2
10	7/ІІ	Визначення рівня надзвичайної ситуації (НС) відповідно до територіального поширення та обсягів ресурсів	2
11	8/ІІ	Охорона праці в Україні: проблеми, досвід та перспективи	2
12	8/ІІ	Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці	2
13	9/ІІ	Система управління охороною праці (на підприємстві, в організації, установі)	2
14	9/ІІ	Законодавче та нормативно-правове забезпечення охорони праці.	2
15	10/ІІ	Перевірочний розрахунок природного та штучного освітлення виробничого приміщення.	2
16	11/ІІ	Вибір типів та визначення необхідної кількості первинних засобів пожежогасіння.	2
17		Здача змістових модулів	2
Разом			34

6. Самостійна робота

№ з/п	№ теми / модуля	Назва теми	Кількість годин
1	1 / І	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.	5
2	2 / І	Небезпеки життєвого середовища.	5
	3 / І	Пожежі у природних екосистемах	4
	4 / І	Біологічні небезпеки та їх вражаючі фактори	5
3.	5 / І	Методологічні підходи до визначення ризику	4
4.	6/І	Визначення рівня надзвичайної ситуації (НС) відповідно до територіального поширення та обсягів ресурсів	5
5.	7/І	Правові та організаційні засади охорони праці	4
6.	8/ІІ	Навчання з питань охорони праці	4
7.	9/ІІ	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	4

8..	10/1	Освітлення виробничих приміщень	4
9.	11/1	Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	5
Разом			49

7. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

8. Критерії оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі **заліку** (письмово/усно або шляхом тестування).

1 – й семестр

Змістовий модуль I													Змістовий модуль II											3			
T1		T2		T3		T4		T5		T6		ЗМ	T7		T8		T9		T10		T11		ЗМ				
С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	С	СР	П	3
3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	8	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	7	0	
Всього балів:																								100			

Умовні позначення: Т.1. – тема 1; С – семінарське заняття; П. – практичне заняття; СР – самостійна робота студентів; ЗМ – задача модуля, З – залік.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання	
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

9. Рекомендована література

9.1. Базова

1. Бедрій Я. І. Основи охорони праці : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. 2014. 240 с.
2. Безпека життєдіяльності : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Я. Коцан, О. Ю. Дмитрук, Є. П. Желібо та ін. Київ : Фоліо. 2014. 463 с.
3. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці. Київ : ЦУЛ. 2019. 280 с.
4. Закон України «Про охорону праці». URL: <http://surl.li/fhfd>.
5. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності. 2-ге видання. Київ : ЦУЛ. 2020. 448 с.
6. Піскунова Л. Е., Прилипко В. А., Зубок Т. О. Безпека життєдіяльності : підручник. Київ : Академія. 2014. 224 с.
7. Яворовський О., Шевцова В., Зенкіна В. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці. Київ : Медицина. 2018. 288 с.
8. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеев Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. – Дніпро : ДДУВС, 2022. - 388 с.
9. Мелех Л. В. Безпека життєдіяльності та охорона праці : Навчальний посібник. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.

9.2. Допоміжна

1. Атаманчук П. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 276 с.
2. Безпека життєдіяльності. Нормативні документи для навчальних закладів / упор. М. В. Васильчук. Київ: Форд, 2010. 1024 с.
3. Катренко Л., Пістун І., Кіт Ю. Охорона праці в галузі освіти. Навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2018. 395 с.
4. Основи цивільного захисту: курс лекцій / упоряд. О. Є. Курчаба. Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2018. 124 с.
5. Пістун І., Кочубей В. Безпека життєдіяльності. Підручник. Київ: Університетська книга, 2012. 575 с.

9.2. Інформаційні ресурси

1. БЖД. Підручники. URL: <https://textbook.com.ua/bzhd>.
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
3. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: <https://dpss.gov.ua/>.
4. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>.
5. Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». URL: <http://uas.org.ua/ua/>.
6. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
7. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/>.
8. Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: <https://ohoronapraci.kiev.ua/>.
9. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці. URL: <http://ndiop.kiev.ua/>.
10. Фонд соціального страхування України. URL: <http://surl.li/aerwr>.

Викладач:

Олександр КУРЧАБА